

3. JAVNE FIKSNE TELEKOMUNIKACIONE MREŽE I USLUGE

Telekom Srbija a.d. je jedini operator koji poseduje licencu za javnu govornu telekomunikacionu uslugu. Od 2003. godine, Telekom Srbija a.d. je u vlasništvu dva akcionara: JP PTT saobraćaja Srbija (80%) i OTE-a iz Grčke (20%).

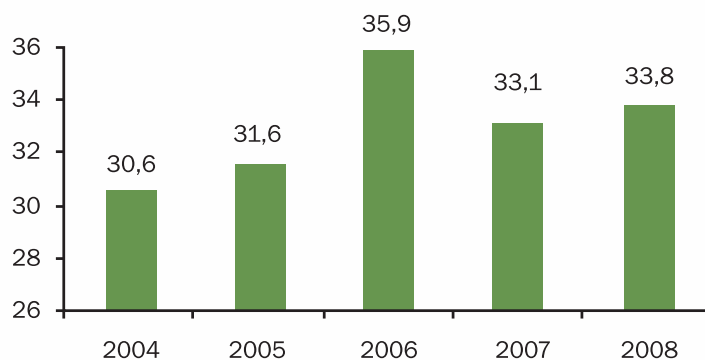
Uzimajući u obzir da je Telekom Srbija a.d. jedini operator javnih fiksnih telekomunikacionih usluga, Republička agencija za telekomunikacije je 24. marta 2006, shodno Zakonu o telekomunikacijama, proglasila kompaniju Telekom Srbija a.d. za operatora sa značajnim tržišnim udelom. U skladu sa tim, primenjuje se specijalni tarifni režim za usluge javne fiksne telefonije i postoji obaveza primene troškovnog modela u formiranju cena telekomunikacionih usluga. Telekom Srbija a.d. je u obavezi da se pridržava pravila i uslova propisanih Pravilnikom o primeni troškovnog principa, odvojenih računa i izveštavanju od strane telekomunikacionih operatora sa značajnim tržišnim udelom i Zakona o telekomunikacijama.

Prihod od fiksnih telefonskih usluga od saobraćaja na teritoriji Republike Srbije u 2008. godini iznosio je 33,8 milijardi dinara, što je za oko 2% više u poređenju sa prethodnom 2007. godinom, kada je ovaj prihod iznosio 33,1 milijardu dinara (Slika 13.). Prihod od međunarodnog saobraćaja u 2008. godini je iznosio 5,9 milijardi dinara, što čini ukupan prihod od 39,7 milijardi dinara. Najveće učešće u ukupnim prihodima imaju prihodi od saobraćaja ostvarenog na domaćem tržištu, koji u posmatranoj godini iznose oko 23,5 milijardi dinara i čine 59% ukupnih prihoda, dok najmanje učešće (a samim tim i najmanji uticaj na kretanje ukupnih prihoda) ostvaruju prihodi od interkonekcije, od oko 2%. U 2008. godini, realizovane investicije u fiksnu telefoniju su iznosile oko 7,4 milijarde dinara, što je 44% manje u poređenju sa 2007. godinom kada su realizovane investicije u ovaj sektor iznosile oko 13,2 milijarde dinara.

Posmatrano po vrstama prihoda koji ulaze u ukupne prihode od fiksnih telefonskih usluga, najveći porast u 2008. godini ostvarili su prihodi od telefonske pretplate koji su veći za 32% u poređenju sa

Slika 13. Trend rasta prihoda od fiksnih telefonskih usluga (u mlrd. dinara)*

Izvor: RATEL

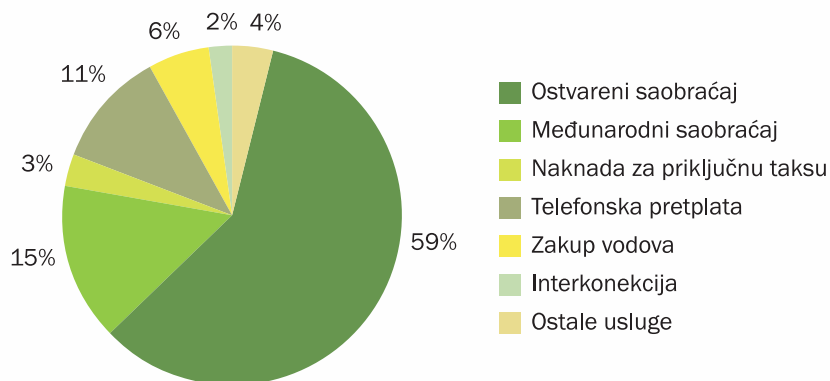

*Prihodi od fiksnih telefonskih usluga na teritoriji Republike Srbije

prethodnom godinom i iznose oko 4,3 milijarde dinara. U 2008. godini je povećana cena telefonske pretplate sa 74,50 dinara (bez PDV-a) na 195,00 dinara (bez PDV-a), što je doprinelo porastu prihoda. Porast su ostvarili i prihodi od naknade za priključak u iznosu od 5%, prihodi od zakupa vodova u iznosu od 4%, kao i prihodi od ostalih usluga koji su u 2008. godini povećani za 40% u poređenju sa 2007. godinom. Prihodi od ostvarenog saobraćaja zabeležili su pad od 7%, dok su prihodi od interkonekcije u 2008. godini manji za 22% u poređenju sa prethodnom godinom.

Slika 14. Struktura prihoda od fiksnih telefonskih usluga za 2008. godinu

Izvor: RATEL

Na zahtev preduzeća Telekom Srbija a.d., uz obrazloženje da je benčmarking analizom utvrđeno da je cena usluge fiksne telefonije i dalje značajno niža od cena u okruženju (pogledati Sliku 8.), RATEL je doneo Odluku o davanju saglasnosti Preduzeću za telekomunikacije Telekom Srbija a.d. da izvrši promenu cena, i to za mesečnu telefonsku pretplatu počev od 1. novembra 2008. godine, odnosno za telefonske razgovore iz fiksne mreže i pozive posebnih usluga počev od 1. decembra 2008. godine. U skladu sa pomenutom Odlukom, mesečna pretplata za telefonski priključak od 1. novembra 2008. godine iznosi 195,00 dinara (bez PDV-a). Međutim, Telekom Srbija a.d. je, u dogovoru sa Vladom Republike Srbije, odložio primenu dela odluke koji se odnosi na izjednačavanje cene impulsa za rezidencijalne i biznis korisnike na 0,6074 (bez PDV-a) i povećanje tarifa za pozive prema specijalnim službama, za naredni period.

51

PREGLED TRŽIŠTA

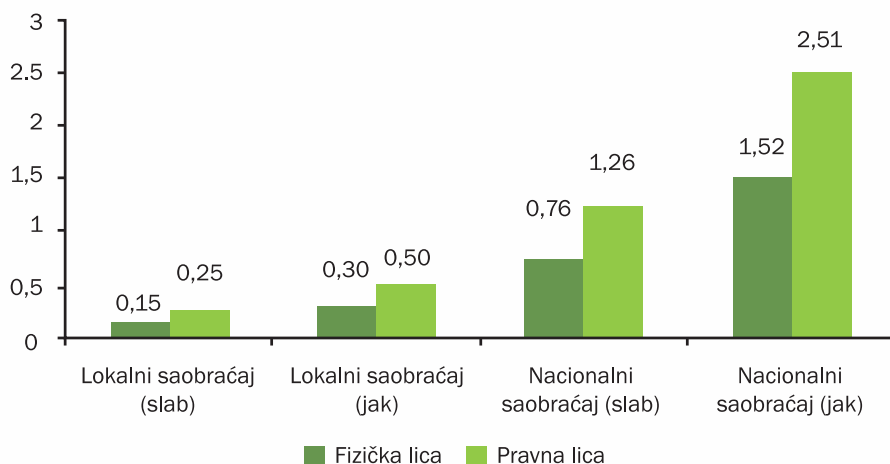
TELEKOMUNIKACIJA U

REPUBLICI SRBIJI U 2008.

GODINI

Slika 15. Cene telefonskih usluga za lokalni i nacionalni saobraćaj bez PDV-a (din/min)

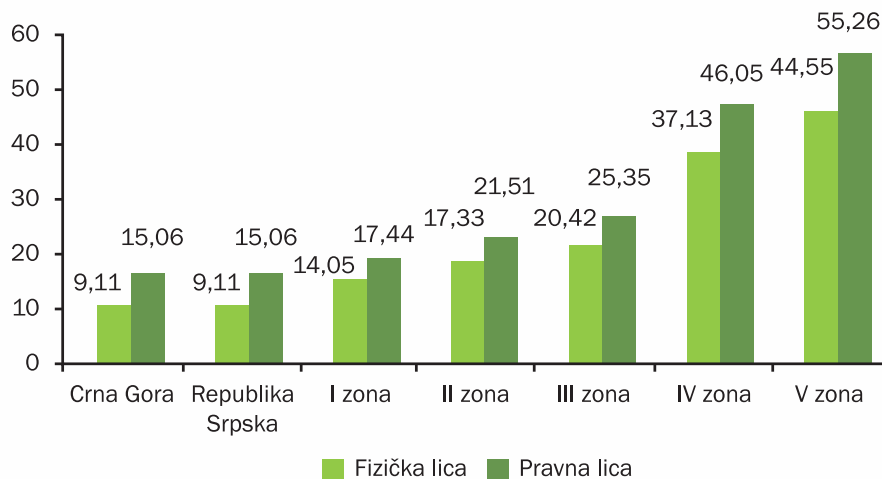
Izvor: RATEL

U poređenju sa prethodnom godinom, broj fizičkih lica koja plaćaju samo pretplatu je povećan (i iznosi gotovo 20% pretplatnika), što je posledica povećanja cene i činjenice da je 150 besplatnih impulsa uračunato u pretplatu ukoliko se taj broj impulsa ne prekorači. Najveći broj fizičkih lica (oko 32,7%) je plaćao između 500 i 1.000 dinara mesečno za usluge fiksne telefonije (Slika 17.). Što se tiče pravnih lica, slično kao i u prethodnoj godini, najveći procenat pretplatnika, čak 54%,

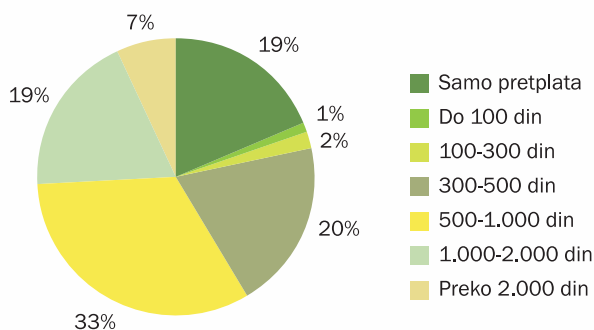
Slika 16. Cene telefonskih usluga za međunarodni saobraćaj bez PDV-a (din/min) u 2008. godini

Izvor: RATEL

Slika 17. Raspodela broja fizičkih lica prema visini mesečnog računa

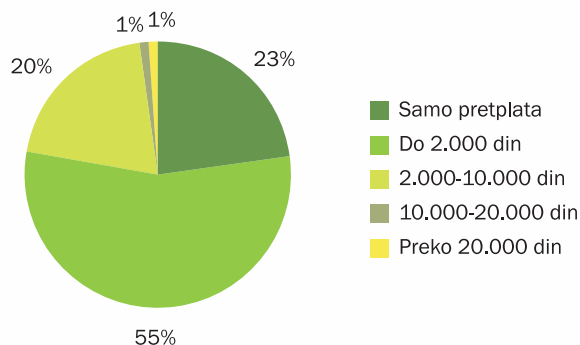
Izvor: RATEL

plaćalo je mesečno do 2.000 dinara za usluge fiksne telefonije tokom 2008. godine, dok je oko 22,8% njih plaćalo samo pretplatu (Slika 18.). Smanjenje broja pravnih lica koji plaćaju mesečne račune veće od 10.000 dinara, može se obrazložiti uspostavljanjem korporacijskih mreža baziranih na IP tehnologiji u većim preduzećima, što je značajno doprinelo smanjenju visina mesečnog računa.

Slika 18. Raspodela broja pravnih lica prema visini mesečnog računa

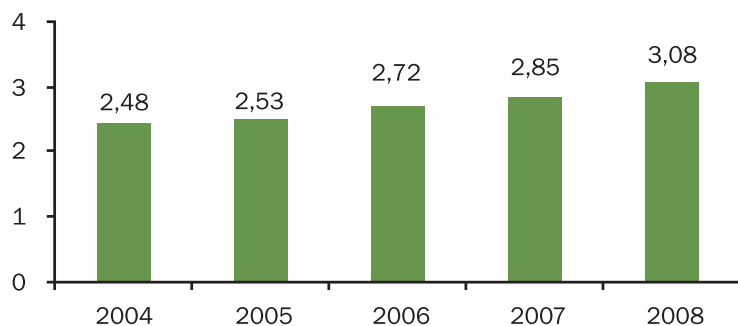
Izvor: RATEL

Broj ekvivalentnih linija raste iz godine u godinu, a u 2008. godini se povećao za oko 3% u odnosu na 2007. godinu i iznosi oko 3,08 miliona. Fizička lica i dalje preovlađuju među korisnicima i njihovo učešće u ukupnom broju korisnika iznosi 89%, pri čemu je broj dvojničkih linija smanjen za oko 20%. Procenat digitalizacije se povećao u 2008. godini i iznosi 95,52%.

Slika 19. Broj ekvivalentnih linija u fiksnoj mreži (mil.)

Izvor: RATEL

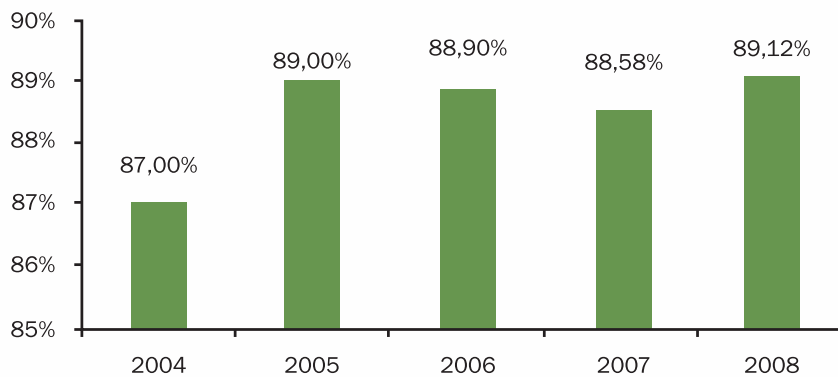

Penetracija fiksne telefonije se povećala u odnosu na prethodnu godinu i iznosi 41,14%, što je iznad proseka u regionu. Posmatrano po broju domaćinstava, penetracija u 2008. godini iznosi oko 116%.

U 2008. godini, broj javnih govornica je ostao na približno istom nivou, ali su prihodi smanjeni za 36%, čime je nastavljen trend pada prihoda od pružanja ove vrste usluga u prethodnom periodu.

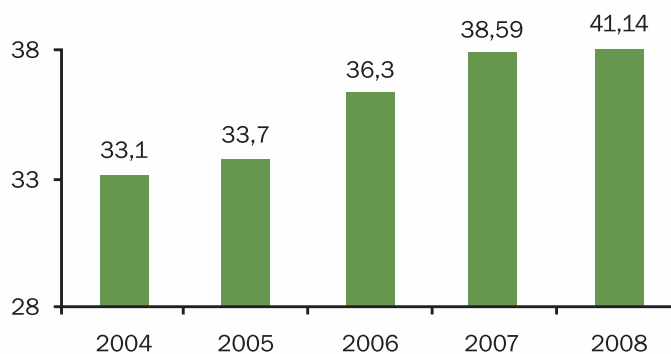
Slika 20. Učešće fizičkih lica u ukupnom broju pretplatnika fiksne mreže

Izvor: RATEL

Slika 21. Penetracija fiksne telefonije (%)

Izvor: RATEL

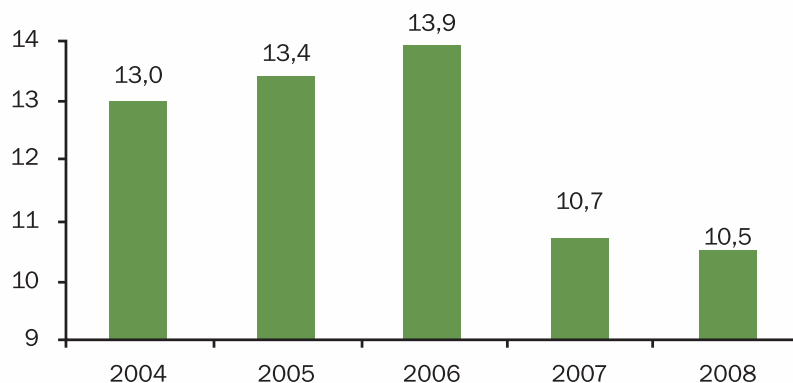
Očigledno je da telefonske govornice prestaju da donose profit telekomunikacionim operatorima i da se polako gubi interes za ulaganje u ovaj vid usluga (Slika 22.).

Kretanje broja ISDN priključaka u periodu od 2004. do 2008. godine prikazano je na Slici 23. u 2008. godini, broj ISDN pretplatnika iznosi 83,9 hiljada tj. 3% od ukupnog broja pretplatnika, što je za oko 6% više u poređenju sa 2007. godinom. Bazni pristup ima preko 97% ISDN pretplatnika, dok preostali ISDN korisnici imaju primarni pristup. Zbog uvođenja savremenijih tehnologija, ne očekuje se dalji porast broja ISDN priključaka.

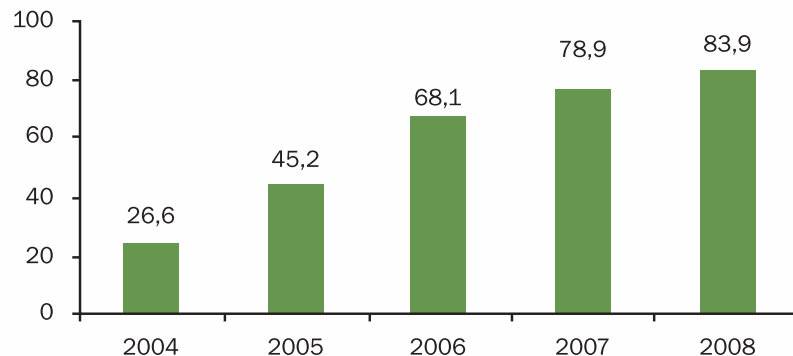
Slika 22. Broj javnih govornica (u hiljadama)

Izvor: RATEL

Slika 23. Ukupan broj ISDN pretplatnika (u hiljadama)

Izvor: RATEL

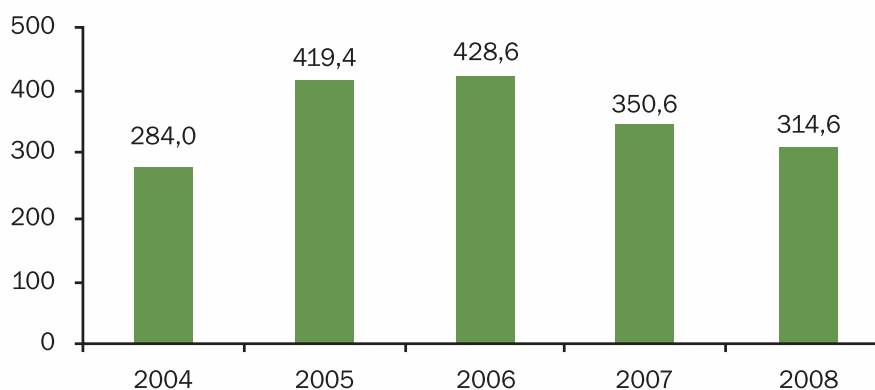

Broj nerešenih zahteva za novim telefonskim linijama u 2008. godini je iznosio oko 314 hiljada, što predstavlja smanjenje od 10% u poređenju sa 2007. godinom. Smanjen je i broj kvarova na 100 direktnih linija za godinu dana, pa u 2008. godini iznosi 31,19, a procenat kvarova otklonjenih za 24 časa iznosi 61,44%.

Ukupan saobraćaj ostvaren preko fiksne mreže u 2008. godini je povećan za 23% u poređenju sa 2007. godinom i procenjuje se na 15,9 milijardi minuta u domaćem saobraćaju i 1,9 milijardi minuta u međunarodnom saobraćaju. Kao što je prikazano na Slici 25, obim ostvarenog

Slika 24. Broj zahteva za novim telefonskim linijama u fiksnoj mreži (u hiljadama)

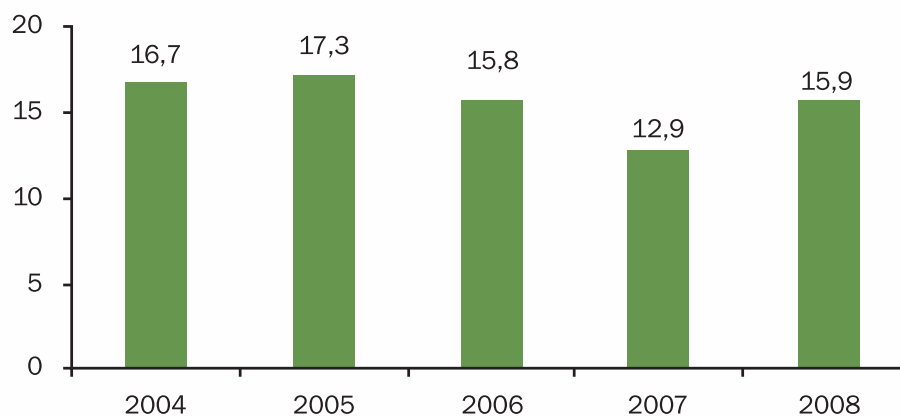
Izvor: RATEL

saobraćaja značajno varira u posmatranom periodu, sa tendencijom smanjenja u periodu od 2005. do 2007. godine, pre svega zbog ponude drugih vrsta usluga, kao što su mobilna telefonija, elektronske poruke, prenos glasa putem Interneta i sl.

Slika 25. Ukupan saobraćaj (mlrd. minuta)

Izvor: RATEL

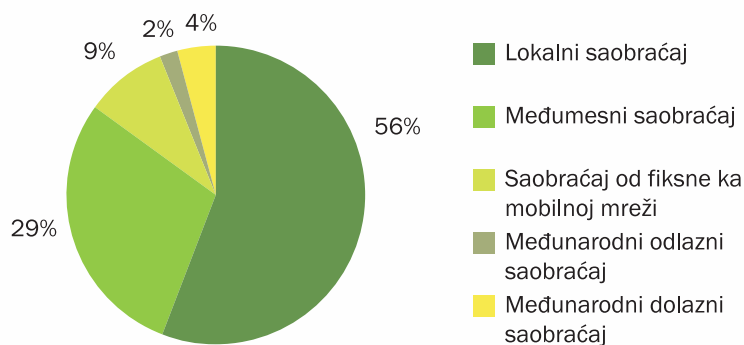
Ukupan broj minuta saobraćaja ostvarenih u fiksnoj telekomunikacionoj mreži se meri na osnovu podataka sa centrala na kojima postoji mogućnost beleženja ostvarenih impulsa/minuta. Tako

dobijeni podaci se ekstrapoliraju prema ukupnom broju pretplatnika u mreži. Od ukupnog saobraćaja, 56% čini lokalni telefonski saobraćaj, a svega 2% međunarodni odlazni saobraćaj.

Slika 26. Raspodela saobraćaja fiksne mreže za 2008. godinu

Izvor: RATEL

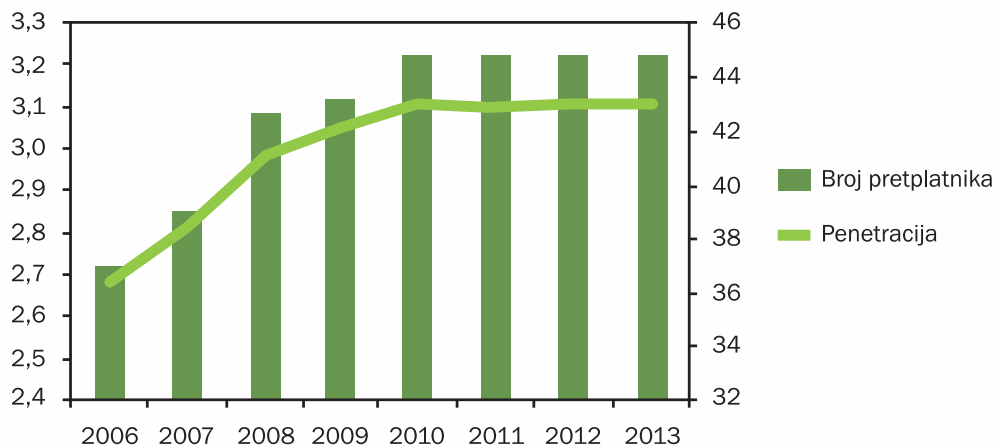

U poređenju sa prethodnom godinom, učešće lokalnog (mesnog) saobraćaja je smanjeno sa 69% na 56%, učešće međumesnog saobraćaja se povećalo sa 10% na 29%, dok je učešće saobraćaja od fiksne ka mobilnoj mreži takođe opalo sa 13% na 9% u 2008. godini. Uzrok smanjenja saobraćaja od fiksne ka mobilnoj mreži, jeste postavljanje sve većeg broja gejtujeja ka mobilnim mrežama, za potrebe preduzeća, koji u značajnoj meri generišu pozive iz lokalne mreže direktno ka mobilnim operatorima.

Međunarodni odlazni i dolazni saobraćaj je ostao na približno istom nivou u poređenju sa prethodnom godinom, ali se u narednom periodu može očekivati i promena njegovog obima, pre svega zbog ulaska VoIP operatora na tržište fiksne telefonije.

Na osnovu Pravilnika o uslovima za pružanje usluga prenosa govora korišćenjem Interneta i sadržaju odobrenja („Službeni glasnik RS“, broj 94/08), krajem 2008. godine, izdato je 9 odobrenja za pružanje usluge prenosa govora korišćenjem Interneta, tako da se, sa ulaskom VoIP operatora, na tržištu fiksne telefonije može očekivati povećanje konkurencije u narednom periodu. U 2008. godini započet je rebalans cena fiksne telefonije, a usvojen je i primenjuje se i

Slika 27. Projekcije rasta u sektoru javnih fiksnih telekomunikacionih mreža i usluga (u milionima)
Izvor: Business Monitor International, Serbia Telecommunications Report 2009, mart 2009

Pravilnik o primeni troškovnog principa, odvojenih računa i izveštavanju od strane telekomunikacionih operatora sa značajnim tržišnim udelom („Službeni glasnik RS“, broj 103/08), što bi trebalo da doprinese stabilizaciji cena i prihoda na ovom tržištu.

Prema predviđanjima Business Monitor International, penetracija će do 2010. godine dostići nivo od 43%, nakon čega se predviđa blaga stagnacija javnih fiksnih telekomunikacionih usluga.